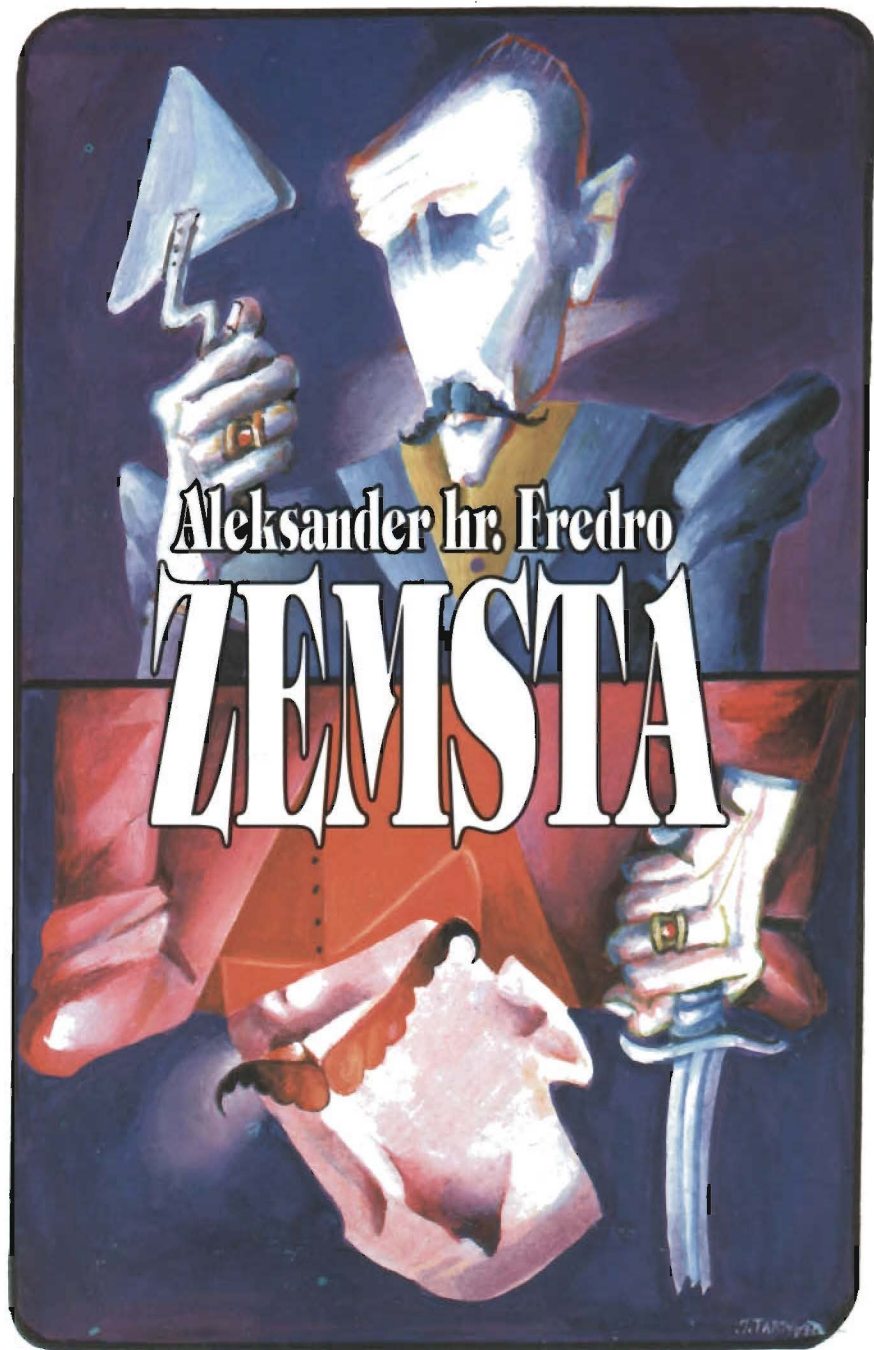

BAŁTYCKI TEATR DRAMATYCZNY

im. Juliusza Słowackiego w Koszalinie

Aleksander hr. Fredro

ZEMSTA

STABYGA

Aleksander hr. Fredro

ZEMSTA

Reżyseria - Andrzej Hrydzewicz

Scenografia - Jadwiga Mydlarska-Kowal

Muzyka - Golec uOrkiestra

Cześnik	- Krzysztof Ziemiński
Klara	- Joanna Kaczmarek
Rejent	- Marian Konrad Rajski
Wacław	- Adam Mezyk
Podstolina	- Małgorzata Wiercioch
Papkin	- <small>WOJCIECH BRODA-ZURAWSKI / RYSZARD POHRÓN (gość)</small>
Dyndalski	- Mieczysław Błochowiak
Śmigalski	- Romuald Michalewski
Mularze	- Jerzy Balbuza
	- BERWIN MAYR

Asystent reżysera
Wojciech Broda - Żurawski

Inspicjent sullen
Helena Tuliszevska

Realizacja świateł
Jerzy Bok
Daniel Sniadecki

Realizacja dźwięku
Jerzy Sochal

PREMIERA 23 WRZEŚNIA 2000 R.

Aleksander Fredro - obraz Juliusza Kossaka, 1884

Aleksander Fredro (1793-1876)

najświetniejszy polski komediopisarz,
a także poeta i pamiętnikarz.

Dzieciństwo spędził na galicyjskiej prowincji. Od młodości związany był ze służbą wojskową w armii Księstwa Warszawskiego. W roku 1812 brał udział w kampanii moskiewskiej, następnie - jako oficer ordynansowy w sztabie cesarza - przeżył całą kampanię 1813 - 1814: od bitwy pod Dreznem i Lipskiem aż do Warszawy. Po abdykacji Napoleona podał się do dymisji i w roku 1815 powrócił w rodzinne strony, gdzie gospodarzył w majątku Beńkowa Wisznia.

Z Galicją i z zaborem austriackim związane było całe jego dalsze długie życie - prywatne i publiczne, działalność poselską w Sejmie Stanowym i Krajowym. Był również członkiem Lwowskiej Rady Narodowej, lubelskiej loży wolnomularskiej, Towarzystwa Przyjaciół Nauk i Akademii Umiejętności.

Fredro - człowiek pełen wewnętrznych sprzeczności

Aktywnie angażując się w sprawy publiczne, Fredro jednocześnie często szukał samotności i przejawiał skłonności do mizantropii. Chociaż był wielbicielem ideałów oświeceniowych, w jego życiu prywatnym znajdujemy wiele romantycznych epizodów. O zdobyciu ukochanej kobiety Zofii Skarbkowej walczył aż dziesięć lat! Ostatnie lata życia spędził z dala od świata, w ścisłym gronie rodzinnym.

Twórczość Fredry, o wyraznie realistycznym charakterze, rozwijała się niezależnie od współczesnych mu prądów literackich. Debiutował sztuką "Intryga na przedce" (przerobioną w 1822 r. na "Nowego Don Kichota").

Najwybitniejsze utwory napisał do 1835 roku:

"Pan Geldhab" - 1818 r.
"Mąż i żona" - 1820 r.
"Cudzoziemszczyzna" - 1822
"Damy i huzary" - 1825 r.
"Śluby panięskie" - lata 1826 - 1827
"Pan Jowialski" - 1832 r.
"Zemsta" - lata 1832 - 1833
"Dożywocie" - 1835 r.

Rejent
Milczek

rys. Jadwiga Mydlarska-Kowal

charakterystyczne postaci sprawiły, że komedia weszła na stałe do repertuaru scen polskich. Wyborny jest również sam język: w przypadku każdego z bohaterów zindywidualizowany, w dialogach żywy i plastyczny, poddany jednolitemu rytmowi rymowanego ośmiozłogowca.

Fredro, któremu bliskie były ideały oświecenia, osiągnął mistrzostwo w portretowaniu świata szlacheckiego wraz z całą galerią charakterystycznych sarmackich postaci. Tworząc w dobie romantyzmu, Fredro pozostawał obcy jego problemom. Ostre ataki ze strony krytyki literackiej sprawiły, że na osiemnaście lat "złamał pióro". Z drugiego okresu twórczości, wcześniejszym utworom dorównuje tylko "Wielki człowiek do małych interesów". Aleksander Fredro był również autorem wierszy, popularnych bajek, poematów, aforyzmów i gawędziarskich wspomnień.

"Zemsta" to najslynniejsza komedia A. Fredry. Osnową konfliktu dramaturgicznego jest spór sąsiedzki o "mur graniczny" dzielący na dwie części zamek zamieszkały przez Cześnika Raptusiewicza i Rejenta Milczka. Fredro, nawiązując do autentycznych wydarzeń z przeszłości, tworzy barwne portrety szlachty, odmalowując jej obyczajowość, wady, przymioty i zalety. Akcja jest zwarta, toczy się szybko, poprzez zaskakujące zwroty i nieoczekiwane zmiany sytuacji.

Mistrzowskie dialogi i barwne,

Fredro tworzy mistrzowskie sytuacje komiczne. Do najświetniejszych, popisowych epizodów należy scena dyktowania listu przez Cześnika swemu "Marszałkowi" Dyndalskiemu ze słynną kwestią:

"Bardzo proszę" ... mocium panie...
Mocium panie... "me wezwanie"...
Mocium panie... "wziąć w sposobie"...

Dyndalski

Cześnik Raptusiewicz

rys. Jadwiga Mydlarska-Kowal

Papkin

Podstolina

Arcydziełem komediowej roli
jest udział Papkina.
Typ żołnierza samochwały,
pieczeniarski, niefortunny poseł
i łasy na złoto powiernik,
niepoprawny krzykacz,
łgarz i tchórz, stanowi Papkin
uosobienie komediowego
ducha "Zemsty".

Nie mniej świetnie
przedstawiają się
pozostali bohaterowie,
szczególnie obaj
adwersarze oraz
Podstolina,
nerwowo poszukująca
kandydata na
(czwartego już)
męża.

Anna Seniuk - niezapomniana Podstolina - mówi:

"Fredro nie lubi tzw. pomysłów, grepsów i przede wszystkim grubiaństwa, błazenady. Fredro na scenie musi być utrzymany w pewnym stylu, w pewnej normie. (...) Absolwent szkoły teatralnej, nawet utalentowany, który nie otarł się o Fredrę, jest niedouczone i "niekompletny", jest aktorskim kaleką. Bo jeśli będzie umiał zagrać Fredrę, to poradzi sobie także z rolami w repertuarze klasycznym i współczesnym. Komедie Fredry uczą poczucia stylu, mówienia wiersza i dyscypliny".

Andrzej Łapicki był najbliższy zdefiniowania "stylu fredrowskiego":

"I dalej robię Fredrę, i już do końca dni moich tego nie przestanę. Dlaczego? Ponieważ jest on dla mnie najpiękniejszym, a w każdym razie najradośniejszym zjawiskiem w teatrze polskim. Ponieważ jest inteligentny, dowcipny, ale nie złośliwy, ponieważ jest pański, jest dobrze wychowany, choć lubi poswintuszyć, ponieważ jest arcykowski i ponieważ wybrał, gdy inni wadzili się z Bogiem i rwali kajdany, on wybrał w tym czasie komedię. I chwala mu za to!".

"... jak powiada stary Fredro..."

Fredro ozdobił swoje komedie mnóstwem przysłów, porzekadeł i powiedzonek. Trudno jest więc dziś rozsądzić, co u Fredry wzięło się z mowy potocznej, a co w mowie potocznej z Fredry:

"Stary amant jak piec stary
Dużo swędu, mało pary"
(Epigramaty)

"Zgoda! Zgoda! Tak jest - zgoda,
I Bóg wtedy rękę poda."
(Zemsta)

"Sznuj zdrowie należycie,
Bo jak umrzesz, stracisz życie!"
(Dożywocie)

"Niech się dzieje wola nieba,
Z nią się zawsze zgadzać trzeba"
(Zemsta)

Sens "Zemsty" odczytywano rozmaicie.
Jeden wniosek wszak wydaje się niewątpliwym:
szlachecki obyczaj i szlachecka mentalność
obracające się przeciwko sobie samym
w absurdalnym konflikcie,
to znakomity temat dla prawdziwie wielkiej
Komедii.

Nationale-Nederlanden
Ubezpieczenia na życie

**ZAKŁAD ENERGETYCZNY
KOSZALIN**
Spółka Akcyjna

Stowarzyszenie
"Wspólnota Polska"
Koszalin

FENIKS

SPÓŁDZIELNIA RZEMIEŚLNICZA WIELOBRANŻOWA
75 - 072 Koszalin ul. Połtawska 8

**BANK GOSPODARKI
ŻYWNOŚCIOWEJ S.A.**

Oddział w Koszalinie

<http://www.info.koszalin.pl>

P A T R O N A T M E D I A L N Y

Głos Pomorza

Koncern Wydawniczy FORUM Sp. z o.o.

DYREKTOR NACZELNY - ZBIGNIEW KUŁAGOWSKI
DYREKTOR ARTYSTYCZNY - ROMUALD MICHALEWSKI

Opracowanie literackie programu - Hanna Głowacka, Izabela Nowak

Opracowanie graficzne, skład - Barbara Sosnowska

Druk - POLIMER, ul. Mieszka I-go 24, Koszalin

Kierownik techniczny - Wojciech Skup, główny brygadier sceny - Stanisław Kawalec; prace plastyczne Beata Jasioneck; montażyści dekoracji - Robert Kuźmicki, Andrzej Wieczorek, Tomasz Peka, Krzysztof Kotowski; pracownia krawiecka - Jan Marciniak (kierownik), Teresa Radzikowska, Anna Lickun, Janusz Wicrnek, Tomasz Wojtan; modystka - Apolonia Kuźmicka; pracownia elektryczno-akustyczna - Jerzy Bok (kierownik), Bolesław Skarżyński, Leszek Bilitewski, Jerzy Sochał, Janusz Pławczyk, Daniel Śniadecki; pracownia modelarska - Tadeusz Gościński; pracownia ślusarska - Edward Sagan; pracownia fryzjerska - Emilia Patrzek, Renata Borowska; garderobiane - Mariola Sapińska, Estera Orzechowska.

Koordynator pracy artystycznej - Barbara Staszewska

Biuro Promocji i Reklamy - Grażyna Mulczyk-Skarżynska (kierownik), Izabela Nowak, Barbara Sosnowska

Biuro Obsługi Widzów - Włodzimierz Szymczyk (kierownik), Katarzyna Bzymek, Dagmara Telińska

Projekt plakatu, okładka programu - Janusz Tartyłło

W programie wykorzystano obraz *Aleksander Fredro* Juliusza Kossaka, 1884.; projekty scenograficzne autorstwa Jadwigi Mydlarskiej-Kowal;

Bibliografia: *Literatura i Muzyka - Encyklopedia Multimedialna PWN*; *Leksykon "Wielkie Dzieła Literatury Polskiej"*; *Multimedialna Encyklopedia Powszechna*; B. Osterloff, M. Raszewska, K. Siedlecki: *Leksykon teatralny*, Warszawa 1996.; *Teatr* 1993 nr 6